

ПІВДЕННО-СХІДНИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ У ПЕРЕМИШЛІ
NARODOWY UNIWERSYTET BUDOWNICTWA OKRĘTOWEGO IM. ADMIRAŁA MAKAROWA
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM XIX: CZŁOWIEK, SPOŁECZEŃSTWO, HISTORIA:
DIALOG W PRZESTRZENI HUMANISTYCZNEJ**

Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Vasyl Ilnytskyi

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
ТОМ XIX: ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, ІСТОРІЯ:
ДІАЛОГ У ГУМАНІТАРНОМУ ПРОСТОРІ**

За редакцією:
Ян Ґжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький

Konin – Użhorod – Przemyśl – Mikołajów
2025
Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв
2025

УДК 371.1:001(08)

ББК 74.04я43

Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XIX: Людина, суспільство, історія: діалог у гуманітарному просторі / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2025. 326 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom XIX: Człowiek, społeczeństwo, historia: dialog w przestrzeni humanistycznej / [Red.: J. Grzesiak, I. Zymomyra, W. Ilnytskyj]. Konin – Użgorod – Przemyśl – Mikołajów: Poswit, 2025. 326 s.

ISBN 978-617-8736-06-4

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей XIX-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)

ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; **S.Slobodian** (redaktor odpowiedzialny); dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **T.Mishenina**; dr hab., prof. **K.Nowakowska**; dr hab., prof. **O.Newmerżycka**; dr hab., prof. **A.Peczarskyj**; dr **H.Wojciechowska**; dr **R.Żoltani**; dr **O.Zymomyra**; dr **M.Pahuta**.

Редакційна колегія:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; д-р філол. н., проф. **І.Зимомря**; д-р філол. н., проф. **М.Зимомря**; **С.Слободян** (відповідальний редактор); д-р іст. н., проф. **В.Ільницький**; д-р пед. н., проф. **Ю.Кузьменко**; д-р пед. н., проф. **Т.Мишеніна**; д-р габ, проф. **К.Новаковська**; д-р пед. н., проф. **О.Невмержицька**; д-р філол. н., проф. **А.Печарський**; д-р **Г.Войтеховська**; канд. філол. н., доц. **Р.Жовтані**; канд. філол. н., доц. **О.Зимомря**; канд. пед. н., доц. **М.Пагута**.

Recenzenci:

dr hab., prof. Zenon Jasiński

dr hab., prof. Ihor Dobriański

Рецензенти:

д-р габ., проф. Зенон Ясінські

д-р педагогічних наук, проф. Ігор Добрянський

ISBN 978-617-8736-06-4

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2025

© Посвіт, 2025

ОСОБЛИВОСТІ МОДИФІКАЦІЇ ЗВУКІВ У НІМЕЦЬКОМУ МОВЛЕННІ

Процеси модифікації у німецькому мовленні є темою численних розвідок, що викликано необхідністю розуміння та подальшого вивчення фонологічних процесів німецької мови з оглядом на різні сфери використання усного мовлення та вплив на варіативність вимови ряду соціальних та мовних факторів.

Процеси модифікації фонем німецької мови обумовлені зокрема за географічною та функціонально-стилістичною характеристикою.

Залежно від приналежності мовлення мовця до австрійського, швейцарського або німецького національних варіантів, модифікаційні процеси фонем німецької мови мають різний характер [7, 9–10]. Серед приголосних фонем найбільше варіювання спостерігається за ознакою способу утворення та участю голосу, тоді як місце артикуляції є більш стабільною ознакою у всіх національних варіантах німецької мови. У системі німецького вокалізму спільними модифікаційними процесами, які властиві усім трьом національним варіантам, є редукція голосних фонем, зміни у горизонтальному розташуванні язика та більш виражені зміни у ступені його підняття. Така ознака, як ступінь підняття язика проявляє більшу варіативність, тоді як приналежність до певного ряду є більш стабільною ознакою голосних фонем у національних варіантах німецької мови.

Так, у розмовній мові залежно від регіону у слові *Zeug* приголосна *-g* може вимовлятися як *-k* /*-ch* або *-sch*, голосна *a-* може вимовлятися довго або коротко [5].

Фонологічні процеси модифікації голосних та приголосних фонем німецької мови охоплюють широкий ряд змін, зокрема редукцію різних типів та ступенів, асиміляцію різних видів та напрямків [8].

Якщо мовлення є підготовленим, то голосні фонеми німецької мови переважно реалізуються в їх нормативних варіантах, а якщо мовлення є спонтанним, голосні фонеми зазнають менших чи більших модифікацій залежно від їх позиції аж до елізії [5, 80]. У більш низькому стилі процеси фонологічних редукцій у німецькому мовленні спостерігаються частіше [4].

Редукція голосних сучасної німецької мови охоплює якісний та кількісний виміри [6, 21–22]. Голосні можуть зазнавати редукції різного ступеня за своєю тривалістю та змінювати ступінь підняття, коли під час читання та переказу тексту голосні середнього ряду можуть змінювати ступінь підняття на високий, тоді як голосні верхнього ряду можуть змінювати ступінь підняття на середній. У спонтанному мовленні через високий ступінь редукції голосні можуть втрачати тривалість звучання та вимовлятися як нейтральний звук [ə].

В озвучених рекламних німецькомовних текстах спостерігаються більш виражені зміни довгих голосних, ніж у начитаних дикторами таких же текстах [2, 67]. Голосні високого ступеня підняття [i:], [u:] вимовляються більш відкрито та менш напружено,

тоді як голосні середнього ступеня підняття [o:], [e:] вимовляються більш закрито та напружено, а голосні низького ступеня підняття вимовляються менш відкрито.

До поширених у німецькій мові модифікаційних процесів належить також асиміляція, яка визначається трьома істотними характеристиками, а саме асиміляція є формою коартикуляції, є формою мовноекономного вираження, а також формою фоностилістичної варіації [1, 147–148]. У німецькому академічному мовленні асиміляція властива голосним та приголосним звукам, але у групі приголосних звуків асиміляція є більш різноманітною та частотною. Голосні звуки змінюються за ступенем підняття, що нівелує також їх напруженість. Серед приголосних асиміляції зазнають насамперед зімкнені звуки [b], [d], [g], назальний [ŋ] та латеральний [l], які зазвичай уподібнюються за типом контакту органу артикуляції та місця артикуляції.

Процеси асиміляції обумовлені прагненням мовця зекономити зусилля для вимови звуків, разом з тим для успішної комунікації необхідно розуміння мовлення співрозмовником, тому процеси асиміляції мають певну межу свого вияву [3, 137–138].

Загалом у процесі мовлення можуть спостерігатися зміни диференційних характеристик голосних та приголосних фонем німецької мови, які залежно від географічних, соціальних та стилістичних факторів можуть набувати різного ступеня реалізації у порівнянні з нормативною вимовою, що може стати предметом наступних розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Rogozińska M. Assimilationstendenzen in Konferenzvorträgen. Eine korpusbasierte Studie. Edyta Blachut, Adam Gołębiowski (Hg.): Sprache und Kommunikation in Theorie und Praxis (Beiträge zur allgemeinen und vergleichenden Sprachwissenschaft). Wrocław, Dresden: ATUT/Neisse Verlag, 2016, 145–160.
2. Гамалія В. Спектральні характеристики німецьких голосних в озвученій рекламі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2015. Вип. 52. С. 64–67.
3. Завальнюк Л. В. Асиміляція приголосних у німецькій розмовній мові. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2010. Вип. 17. С. 134–144.
4. Завальнюк Л. Деякі аспекти фоностилістичної стратифікації сучасної німецької розмовної мови. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 2 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. Випуск 105 (1). С. 493.
5. Кузьменко Т. М. Варіативність голосних фонем у різних типах сучасного німецького мовлення. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка: філологічні науки*. 2018. № 2 (316). С. 71–83.
6. Кузьменко Т. Reduktion der betonten und unbetonten Vokale im modernen Deutschen. *Германістика в Україні*. 2019. Вип. 14. С. 16–25.
7. Сольська Т. М. Модифікаційні процеси німецької орфоепічної норми в Німеччині, Австрії та Швейцарії (експериментально-фонетичне дослідження) [Текст]: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Сольська Тетяна Миколаївна ; Київ. нац. лінгвіст. ун-т. Київ, 2015. 20 с.
8. Стеріополо О. І. Фонетика і фонологія німецької мови. Теоретичний курс [Текст] = *Phonetik und Phonologie des Deutschen*: підруч. для студентів, викл. закл.

вищ. освіти та науковців / Київ. нац. лінгвіст. ун-т. - 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Ліра-К: КНЛУ, 2020. 395 с.

9. Atlas zur deutschen Alltagssprache [Електронний ресурс]. URL: <https://www.atlas-alltagssprache.de/runde-1/f15a-b/>